

SAMOU PRAVA

Glasilo Županske zveze v Ljubljani

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu.
Letna naročnina znaša za občine Din 100.—,
za vse ostale Din 40.—.

Uredništvo in uprava se nahajata v prostorih županske
zveze v Ljubljani, mestno načelstvo.
Rokopisi se ne vračajo. Telefon štev. 30-22.

LETO II.

LJUBLJANA, DNE 15. NOVEMBRA 1934.

ŠTEV. 21.—22.

VSEBINA: Dr. Joža Bohinjec: Pomen delavskega zavarovanja za naše občine. — Dr. Henrik Sleska: O organizaciji državne uprave v pokrajini in v okraju. — Dr. V. K.: Uredba o občinskih uslužbencih. — Iz županske zveze. — Vprašanja in odgovori. — Rzsodbe upravnega sodišča.

Dr. Joža Bohinjec:

Pomen delavskega zavarovanja za naše občine

Že večkrat sem imel priliko, da sem tako v dnevnikih, kakor tudi v drugih publikacijah pisal o važnosti našega delavskega zavarovanja za socialno in pa gospodarsko politiko v naših občinah. Imel sem namen, da bi s svojimi članki pri činiteljih naših občin vzbudil za probleme delavskega zavarovanja več zanimanja in pa tudi več razumevanja in s tem tudi več pomoči in podpore, ne morda v materialni obliki, pač pa v moralnem in upravnem oziru. Delavsko zavarovanje je še vedno ncko ne bogljeno deťe, kakor ubogi ciganski otrok, v katero se mnogi zalehujejo in ga neusmiljeno kritizirajo, vlačijo v blato dnevnik hujskarij. Pod takimi neutemeljenimi kritikami seveda zavarovanje mnogo trpi na svoji avtoriteti in na svoji moralni sili, da ni tako sposobno, da se bori proti raznim sovražnikom, kakor je to potrebno. Mi vsi vemo, da zavarovanje izkoriščajo mnogi, ki niso upravičeni do podpor iz naslova zavarovanja za slučaj bolezni; tudi druge neprijatelje ima zavarovanje, ki se z raznimi sredstvi in na razne načine trudijo, kako bi zavarovanje neupravičeno materialno oškodovali. Zavarovanje mora stopiti v obrambo ter je prisiljeno, da v tej obrambi uveljavlja tudi ukrepe, ki niso simpatici in ki ljudi poštene in vestne interesente zavarovanja včasih neprijetno zadenejo. V tej borbi za obstoj in za čistost zavarovanja morejo občine koristno in obsežno sodelovati. To sodelovanje občin ni žrtev za zavarovanje samo, pač pa zaščita interesov občine same. Po zakonu so občine dolžne, da zlasti v rodbinskem zavarovanju sodelujejo. Občine imajo izdajati potrdilo o skupnem gospodinjstvu rodbinskega člana, ki išče v slučaju bolezni pomoč pri zavarovanju, z zavarovanim članom; občine morajo potrjevati, da oboleli rodbinski član živi od zasluzka zavarovanca itd. Ako ti uradni posli občine niso izvrševani vestno in z največjo skrbnostjo, je nevarnost, da se iz zavarovanja okoriščajo tudi oni, ki imajo sami zadostno sredstev za zdravljenje. Tako brezvestno okoriščanje gre seveda v škodo zavarovancev, ker se na ta način slabi finančna moč njihove zavarovalne ustanove. Znani so mi slučaji, ko so se bogataši zdravili na račun zavarovanja samo zato, ker so občine rekly, da je prizadeli »revež«. Taka obzirnost napram vsiljivcem, ki ne mirujejo, dokler ne dosežejo svoje, ni na meslu in vsebuje velik socialni greh. Zavarovanci so občani in kdor pomaga oškodovali socialno-zavarovalno ustanovo, oškoduje svoje lasne občane.

Delavsko zavarovanje je naše občine razbremenilo in jih stalno razbremenuje za velike milijone. Zdravstveno skrbstvo za delavstvo je prevzelo zavarovanje. Občine niso več dolžne, da se same brigajo za zdravljenje delavcev, ki slanjujejo v občini. Navadno so delavci reveži, ki nimajo sredstev za velike stroške zdravljenja zase in za svojce. Zato so bile občine dolžne, da so iz naslova ubožnega skrbstva ali iz naslova dolžnosti na podlagi predpisov drugih zakonov (zakon o bolnicah,

zakon o zdravstvenih občinah itd.) krile tozadevne stroške. Skupni izdatki občin iz tega naslova so dosegali težke milijone in zelo obremenjevali letne proračune občin. Zavarovanje je morda izmed vseh činiteljev najbolj prispevalo k usvaritvi in k poglobitvi zdravstva porodov na deželi med našim delavstvom, ki se po preležni večini rekrutira še iz kmetijskih občin. S tem je zavarovanje sodelovalo pri utrjevanju zdravja naših mater in novorojenčkov. Babice v siromašnih krajih imajo skoro samo v zavarovanju stalne in zanesljive dohodke, ki jim omogočajo, da v kraju vzdrže. Znane so mnogoštevilne nezgode pri delu. Tozadevne številke gredo v visoke fisoče. Mnoge poškodbe so smrtnne, mnoge ustvarjajo težko invalidnost, mnoge v občutni meri, zlasti v času brezposelnosti, otežkočujejo poškodovancu novo zaposlitev. Kakor blagodejen dež so po naši domovini raztresene podpore, ki jih daje vdovam in sirotam zavarovanje, invalidi dela imajo v zavarovanju svojo sigurno, dasi morda skromno eksistenco. Ne smemo imeti pred očmi onih zabavljacev, ki radi odtrganega nohla na levem mezinu ne dobe rente, pa so zato njih zabavljanja polne gosilne in ceste! Poglejmo armado resnih invalidov! Ponesrečeni delavec se danes ne vrača več v svojo rojstno vas kot berač, ki pade v breme občine in ki bi bil v sramoto naše kulture prisiljen prezimovati po šupah in hlevih. On pride v rojstno vas s pravico do rente, ki naj mu omogoči dostojno, četudi le skromno življenje.

Mislím, da je za vsako uvidevno občino in za njene vodilne in odgovorne činitelje jasno, da je zavarovanje za naše občine, pa naj imajo značaj kmelskih, mestnih ali industrijskih občin, pravi blagoslov, ki občinam lajša gospodarske in socialne težave. Zato je prav, ako dobi zavarovanje v naših občinah krepke zagovornike in dobro moralno zaščito. Omenil pa sem samo dobrote, ki izžarevajo za naše občine iz izvajanja zavarovanja za slučaj bolezni in nesreče pri delu.

Stavba socialnega zavarovanja ni dograjena brez uvedbe zavarovanja za slučaj onemoglosti, starosti in smrti. Naš zakon o zavarovanju delavcev je uredil vse panoge zavarovanja. Toda v življenju je stopilo samo bolniško in nezgodno zavarovanje, dočim je izvajanje ostalih panog zavarovanja odloženo na nedoločen čas. Prvotno je bilo v zakonu odrejeno, da se mora zavarovanje za slučaj starosti, onemoglosti in smrti pričeti izvajati v letu 1925. Danes po skoro desetih letih tega zavarovanja še nimamo. V razumevanje, kako v drugih državah cenijo važnost teh panog zavarovanja, naj omenim, da danes ni v Evropi države, ki ne bi imela urejeno zavarovanje za slučaj omenjenih življenjskih udarcev. Tudi agrarne države okoli nas se že davno s ponosom bahajo s to veliko kulturno pridobitvijo. Nekateri trdijo, da uvedba teh zavarovanj pri nas zato zadeva na odpor, ker v industriji prevladuje vpliv tujega kapitala, ki za

potrebe našega narodnega delavstva nima razumevanja, ne ljubezni.

Za gospodarsko in socialno življenje je uvedba starostnega in onemoglostnega zavarovanja izredne važnosti. Ta važnost je posebno velika za našo komunalno politiko. Na občinah leži danes breme preskrbe brezposelnih. Z uvedbo rent za stare in onemogle delavce bi se iz gospodarskega življenja izločili stari in onemogli delavci in bi napravili prostor mladim novim delovnim silam. S tem bi se število brezposelnih gotovo zmanjšalo, kar bi olajšalo proračunske postavke občin. Omilitve brezposelnih ima pa tudi ugodne moralne posledice, ker delo mladino odvaja od slabih dejanj in jo utrjuje v značaju in požrtvovalnosti za dobro in plemenito. Delavci in delavke po naših tovarnah pohajajo povprečini iz kmetijskih domov. Imamo pa seveda tudi izrazite delavske kraje, v katerih je že ustvarjen tip čistokrvnih delavskih družin, v katerih rod za rodom hili v tovarno za delom. Delo v tovarnah je naporno in zdravju škodljivo, zlasti v nekaterih industrijah. Znano je, kako tekstilna industrija pospešuje širjenje jelike. Delavci predčasno opešajo in poslano za delo nesposobni ali jih bolezen predčasno vrže v grob, da oslone družina brez rednika in skrbnega četa in moža. Družina zapade v največjo revščino. Tudi stari in onemogli delavci in delavke so živi mučeniki na zemlji, ki ne vedo, kaj bodo dali jutri v usta. Še mladi in zdravi nimajo kruha. Danes so razmere take in plače delavcev tako nizke, da ni misliti na to, da bi si delavci za starost in onemoglost kaj prištedili. V času gospodarskega uspevanja so starši, ko so v delu opešali, mogli vsaj deloma računati na to, da bodo dobili preskrbo v družini sina ali hčere. Danes so take možnosti zelo redke, ker ostajajo tudi sinovi in hčere brez posla in zaslužka in torej nimajo možnosti vzdrževanja svojih onemoglih staršev. Delavci in delavke so svoje sveže in zdrave sile pustili po tovarnah in obrtjih; ko so pa te sile izčrpane, pa grede iz tovarne brez pomoči in zaščite. Pasti morajo v breme občine, katere danes naravnost obupno ječe pod težo bremen za preskrbo starih in onemoglih občanov. Ako pa je tozadevna komunalno-socialna politika pomanjkljiva in so revni in onemogli občani pripuščeni sami sebi, potem je slika še bolj žalostna. Žalibog imamo tudi še občine, ki tega problema niti niso pričele reševati. Kar morajo danes občine vnašati v svoje proračune v kritje teh potreb, dosega velike vsote milijonov, gotovo več, kakor bi stalo zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti. Pri tem imajo pa prizadeli vedno občutek, da uživajo na stara leta za svoje težko delo samo neko miloščino in ne pravic. K dajalvam občin za revne in uboge se pridružujejo še dajatve od strani raznih dobrodelnih društev. Pri vseh teh velikih dajalvah pa imajo vsi občutek, da je preskrba nezadosna in brez reda in sistema. Pravi socialni učinek ni dosežen. Posebno težko občutijo pomanjkanje starostnega in invalidskega zavarovanja naše kmetijske občine, ki morajo skrbeti za svoje občane, ki so morda pred desetletji odšli za delom v svet, ko opešajo pa se vrnejo kot berači v svojo pristojno vas, da mora zanje skrbeti, ki od njih ni ničesar imela. Fabrikant, ki je delovne moči izčrpal, se pa smeje, ker je mogel delati večje dobičke na račun tega,

ker mu ni treba plačevati za starostno preskrbo delavcev.

Vsi ti na kralko našleti razlogi silijo naše občine, da se vedno bolj resno in intenzivno pečajo s potrebo uvedbe zavarovanja za slučaj starosti in onemoglosti svojih občanov - delavcev. Vedno bolj prodira zavest in spoznanje, da bi morali bremena stroškov za starostno preskrbo delavcev nositi listi, ki so te moči rabili in jim jemali življenjski sok. Krivično je, ako ta bremena padajo na občine, dočim pa industrija ne stori ničesar, da bi prevzela taka bremena. Ako je obdavčilev malo ostrejša, da bi občine dobile možnost urediti starostno preskrbo iz davčnih virov, dežuje priložbe proti preveliki obdavčitvi. Priložbe imajo navadno tudi uspeh. Tako so občinam tudi zaprli viri, iz katerih bi krile svoje potrebe, da zadoste starostni preskrbi svojih onemoglih delavcev in preskrbi vdov in sirot po delavcih. Pred leli so naše občine organizirale enofno akcijo, da s skupnim in solidarnim nastopom podčrtajo potrebo po uvedbi starostnega in onemoglostnega zavarovanja. Občine so pošiljale na ministrstvo in na druge činitele primerne resolucije, v katerih so zahtevale in utemeljevale potrebo po ureditvi tega važnega socialnega vprašanja. Danes so občine organizirane v županski zvezi, ki more s svojo avtoriteto znatno pojačati prizadevanja za te zahteve naših občin. To vprašanje naj pride na dnevni red občinskih sej občin, ki naj vsaka zase predloži ministrstvu in pa tudi banski upravi, dalje zbornici za trgovino, obrt in industrijo, primerno utemeljeno resolucijo za uvedbo teh panog zavarovanja. K socialni obnovi države in h gospodarski okrepitvi naših občin nedvomno spada uvedba teh zavarovanj. Tudi po mednarodnih konvencijah smo dolžni, da uredimo ta pereči socialni problem. Na krizo se ne bi smeli izgovarjati, kajti kar je mogoče drugod, mora biti mogoče tudi pri nas, ki pogosto pravimo, da pri nas še ni tako slabo, kakor je drugod. Ostali smo še edina država, ki ima žalostno črno piko na svojem kulturnem življenju. Kajti te panoge zavarovanja so izraz prave kulture. Prihodnje zasedanje županske zveze naj bo posvečeno temu velevažnemu komunalno-socialnemu vprašanju.

Opozorim naj še na sledeče: Starostno in invalidsko zavarovanje sloni na sistemu kapitalnega kritja. Ta sistem dopušča zbiranje večjih kapitalij, katere je treba koristno in plodonosno nalagati. Ker bi morale biti obresti na kapitalije nizke, bi te vsote mogle v zelo vidni meri podpirati zdravstveno politiko naših občin, ki bi mogle iz posojil od zavarovanja posvetili svojo brigo zanemarjenemu zdravstvu in pa tudi drugim socialnim nalogam v občini. Mi vidimo, kako zelo smo zanemarili svojo zdravstveno politiko. Bolnic ni nikjer, vodovodov ni itd. Investicijska politika zavarovanja more zelo blazilno vplivati na davčno obremenitev občin.

Ako se hočemo resno uvrstiti med kulturne države Evrope in sveta, moramo z vsemi silami delati na to, da se v najkrajšem času uzakoni in uveljavi zavarovanje za slučaj starosti in onemoglosti. Na čelu tega hotenja morajo biti naše občine, katerim se bo na ta način omogočilo, da svojo komunalno-socialno politiko postavijo na nove trdnejše temelje.

Dr. Henrik Sleska:

O organizaciji državne uprave v pokrajini in v okraju

(Nadaljevanje.)

Banska uprava ima pa poleg navedenega delokroga še obsežnejšo kompetenco. Ne opravlja zgolj poslov občne uprave, nego poleg teh še dvoje vrst opravil, namreč posle v izvrševanju banovinskega proračuna in pa razne državne posle, ki niso avtoritativnega, nego podjetniškega značaja.

a) Posle v izvrševanju banovinskega proračuna imenuje zakon tudi posle banovinskega delokroga ali kar

samo banovinske posle v nasprotju z banskimi posli, ki so izrazilo državnega značaja. Banska uprava opravlja te banovinske posle pač le začasno dotlej, dokler se ne bo z zakonom o ureditvi banovinske samouprave oživotvorila banovinska samouprava z lastnimi odločujočimi organi. Sedaj še ne moremo trditi, da bi bila banovina samoupravna edinica, ker še nima lastnega predstavnštva, dasi ima svojo lastno imovino in lastne

dohodke, ki se smejo uporabljati le za banovinske namene. Dosedanji banški svet je le banov posvetovalni organ brez pravice odločevanja in od ministra notranjih poslov postavljen. Banov delokrog v izvrševanju banovinskega proračuna se nanaša na pospeševanje javnih interesov v banovini z lastnimi finančnimi sredstvi. To se godi z ustanavljanjem, grajenjem, vzdrževanjem in podpiranjem raznih naprav, ki služijo povzdigi pridobitnih in prometnih razmer, javnega zdravja in socialnih okolnosti gospodarsko šibkejših slojev, pa narodne prosvete v banovini ter presezajo po svojem pomenu obseg in potrebe poedinih občin, obsezajo večje dele banovine, nimajo pa pomena za vso državo. Ene vrste izrazitih avtoritativnih poslov, pri katerih se enostransko nalagajo prebivalstvu dolžnosti, banska uprava seveda tudi v banovinskem delokrogu ne more pogrešati. So to posli glede uvajanja in pobiranja banovinskih davščin. Akoravno banovina še ni samoupravno telo v pravem smislu besede, pa je vendar glede navedenega banovinskega delokroga pravna oseba, ki samostalno, ločeno od države, pridobiva pravice, odnosno prevzema obveznosti. Ima torej lastne izdatke, lastne dohodke (doklade na neposredni davek, banovinsko trošarino, pristojbine na službene posle, samostalne davščine in prispevke interesentov v denarju ali v naravi), lastno imovino in lastne dolgovne. Banovinski proračun sestavlja ban, a potrjuje ga minister financ. Ban, ki tudi ta proračun izvršuje, prileza ob njega sestavi banški svet k posvetovanju, vendar pa na sklepe tega posvetovalnega organa ni vezan.

Za vršenje banovinskih poslov rabi banska uprava dokajšen uradniški aparat, a bi bilo neumestno, ako bi stroški za to uradnišvo obremenjevali državo. Ne le stvarne izdatke, nego tudi osebne stroške, narasle pri izvrševanju banovinskih poslov, mora banovina sama trpeti. Zavaljo tega imamo v okviru banske uprave ne le državne, nego tudi banovinske uslužbenice. Ti poslednji so nameščeni pri banovinskih zavodih, napravah in drugih podjetjih, potem pri banški upravi sami in pri občih upravnih oblastvih I. stopnje, ki opravljajo tudi posle banovinskega delokroga. Da se pa preprečijo prepiri in da se bolje zaposluje državno in banovinsko uradnišvo, ne sme biti ločenih uradov za obe vrsti poslov in se smejo državni in banovinski uslužbenci uporabljati za eno kakor za drugo vrsto poslov, za banske in za banovinske.

b) Banska uprava vrši še tretjo vrsto poslov, ona opravlja množico takih državnih poslov, pri katerih **država nastopa le kot podjetnik**. Podjetniški posli so oni posli, ki jih vrši uprava ne kot nosilec javne oblasti ali javnega gospostva, nego kakor kak privalnik. Ti podjetniški posli so ali pretežno pridobitne prirode ali pa so pretežno skrbstvenega značaja, t. j. oni merijo predvsem na pospeševanje gospodarske, duševne ali telesne kulture prebivalstva. Take podjetniške posle more banska uprava vršiti ali sama ali zlasti s pomočjo zasebnih zavodov, naprav in drugih podjetij, ki so jej podrejena in ki bodo nižje doli navedena.

Kakor ministrstva je tudi banska uprava **monokralično organizirana** ter se vse odločanje in ostalo poslovanje vrši pod odgovornostjo bana kot uradnega starešine in po njegovih navodilih. Banov pomožni organ in njega zakoniti namestnik je banov pomočnik, ki skrbi za skladnost in enotnost uradovanja in nadzira vse oddelke banske uprave. Zlasti podpisuje vse uradne akte, ki si jih ni pridržal ban za svoj podpis ali za podpis oddelčnih načelnikov. Dočim za bana ni predpisana posebna kvalifikacija, mora imeti pomočnik dovršeno pravno fakulteto in večletno državno službo.

Zavaljo velikega obsega poslov se banska uprava **deli na oddelke**, li pa na odseke, ki imajo po potrebi še posebne razdelke ali referate.

Oddelki so nastopni:

Obči oddelek (II) s sekretariatom (za posle, ki mu jih ban odredi) in s personalnim odsekom (za posle glede

službenih odnošajev uradnikov in ostalih uslužbencev pri banški upravi in pri ustanovah, podrejenih banški upravi). Temu odelku je za vršenje in vodstvo vsega notranjega tehnično-manipulativnega in ekonomskega poslovanja banske uprave priključena glavna pisarna z ekonomatom za vse oddelke in ustanove banske uprave in s pisarniškiimi razdelki pri posebnih oddelkih banske uprave za vodstvo vložnega zapisnika in registra. V občini oddelek spada tudi urejanje službenega lista; dalje posluje v Ljubljani pri tem oddelku poseben referat za izrabo vodnih sil in elektrifikacijo in poseben statistični referat.

Upravni oddelek (III) za vse posle iz resorsta ministrstva notranjih poslov z občim upravnim odsekom (zlasti za vprašanja o osebnih imenih, matičnih knjigah, o državljanstvu), z odsekom za javno varnost in onim za samoupravo. Občemu upravnemu odseku so dodeljeni tudi vsi posli iz versko-upravne grane, ki spada na vrhovni stopnji v kompetenco ministrstva pravde. Načelnik upravnega oddelka zastopa tudi zadržanega pomočnika bana.

Kmetijski oddelek (III) z odsekom za poljedelstvo in živinorejo, odsekom za veterinarstvo, odsekom za agrarnopravne posle (agrarno reformo in kolonizacijo), odsekom za šumarstvo (gozdarstvo in lov) in odsekom za urejanje hudournikov.

Prosvetni oddelek (IV) z odsekom za osnovni pouk in odsekom za srednji, učiteljski in strokovni pouk in za narodno izobrazbo.

Tehnični oddelek (V) z odsekom za mostove, ceste in železnice, odsekom za hidrotehnična dela in odsekom za arhitektonske in elektrostrojne posle. V tem oddelku sta pri naši banški upravi ustanovljena dva posebna referata, pravniški in računsko-administrativni.

Oddelek za socialno politiko in narodno zdravje (VI) z odsekom za socialno politiko in odsekom za narodno zdravje.

Temu oddelku so kot posebni strokovni referenti vključeni inspektorji dela in inspektorji parnih kotlov; dalje obstoji v Ljubljani poseben izseljeniški referat.

Finančni oddelek (VII), obstoječ iz računovodstva za vse banški upravi pripadajoče računovodstvene posle in posle budžetiranja, ter iz banovinske blagajne.

V banovinah, kjer sta obrt in trgovina bolj razvita, ima banska uprava še poseben **oddelek za trgovino, obrt in industrijo (VIII)** z odsekom za trgovino, obrt in industrijo in onim za rudarstvo. Kjer ni VIII. oddelka, se ustanovi pri občem oddelku poseben odsek za te posle.

V Dravski banovini imamo vseh osem oddelkov, vendar pa do izenačenja rudarskih zakonov ni posebnega odseka za rudarstvo, marveč opravlja posle tega odseka v podrejenosti pod banom rudarsko glavarstvo, ki vrši prvostopne posle bivšega rudarskega glavarstva in bivših rudarskih revirnih uradov. VIII. oddelek ima tudi poseben referat za pospeševanje obrta.

Ban sme tudi odrediti, da so poedini odseki neposredno njemu podrejeni. Tako so pri naši banški upravi deloma radi obsežnosti poslov deloma radi posebnega značaja teh poslov, n. pr. oba šumarska odseka, namreč odsek za šumarstvo in odsek za urejanje hudournikov, in navzlic ožji zvezi med živinorejo in veterinarstvom celo odsek za veterinarstvo neposredno banu podrejeni.

Nekatere banske uprave imajo za večje skupine bolj oddaljenih srezov posebne eksponirane **okrožne inspektorate**. V Dravski banovini zbog dobrih prometnih zvez vse Slovenije z Ljubljano ni več okrožnih inspektorjev. V kompetenco takega banovega pomožnega organa spada izdajanje navodil sreskim načelnikom in policijskim oblastvom in organom, kako je čuvali javno varnost, dalje nadziranje poslovanja pri oblastvih in organih občne uprave in občin, končno izdajanje navodil oblastvom občne uprave za uspešno opravljanje službe.

Kadar gre za načelna vprašanja ali za vprašanja, ki zahtevajo po naravi predmetov skladnost več oddelkov, se vrše pod predsedstvom bana ali njegovega namestnika **konference oddelčnih načelnikov**. Iz tega dejstva pa ne smemo sklepati, da bi bila banska uprava kolegialno organizirana, saj se na teh konferencah ne odloča nego zgolj posvetuje. Toda tudi v okviru banske uprave imamo oblastvene ustanove, v katerih se **kolegialno** odloča. Poleg komisij, ki služijo internim namenom, kakršni sta komisija za ocenjanje državnih uslužbencev in disciplinsko sodišče pri banski upravi, štejem semkaj n. pr. pri banski upravi Dravske banovne poslavljen **komisijo za agrarne operacije**. Ta komisija, ki jej predseduje ban, je sestavljena deloma iz uradnikov banske uprave, deloma pa iz civilnih, od predsednika apelacijskega sodišča določenih sodnikov. Pristojna je na višji stopnji za odrejanje in razsojanje v stvareh, nanašajočih se na zložbo kmelijskih zemljišč, za razdelbo skupnih zemljišč, za urejanje užilnih in upravnih pravic glede skupnih zemljišč, za odpravo tujih enklav (osredkov) iz gozdnih posestev in za arondiranje gozdnih meja in za zaščito planin in planinskega gospodarstva.

Ker ne zadoščajo vedno kolegialni posveti višjih uradnikov, se je pojavila potreba ustanovitve **posvetovalnih odborov**, h katerim se po značaju njih nalog prilegnejšo tudi drugi priznani strokovnjaki izven banske uprave ali ki so sestavljeni deloma ali povsod iz zastopnikov širših interesiranih krogov.

Izmed posvetovalnih odborov, ki pomagajo banski upravi pri izvrševanju njenih poslov s svojimi nasveti in

ki niso sestavljeni zgolj iz uradnikov banske uprave, so najpomembnejši že zgoraj navedeni banski svet, dalje banovinski šolski odbor, potem banski sanitetni svet. **Banski svet** sestoji iz članov, ki jih minister notranjih poslov postavlja in sicer za vsak srez po enega, vrhu tega pa še za vsako mesto z več ko 3000 prebivalci po velikosti po enega do štiri člane. Posvetuje se zlasti o banovinskem proračunu, a tudi sploh o gospodarskem, socialnem in kulturnem razvoju v banovini.

Banovinski šolski odbor, ki mu predseduje pomočnik bana, je sestavljen deloma iz uradnikov banske uprave, deloma iz upraviteljev raznih vzgojnih šol na sedežu banske uprave, dalje iz uradnika finančne direkcije in končno iz pet državljanov, ki jih odredi ban. Ta odbor, ki se deli na širši in na ožji odbor, podaja predloge v prvem redu v stvareh, nanašajočih se na narodne šole in na narodno izobražanje.

Banski sanitetni svet sestoji iz rednih članov zdravnikov in iz izrednih članov. Redni člani so deloma člani zbog svojega položaja pri najvažnejših zdravstvenih institucijah (pri banski upravi, pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, pri higienskem zavodu in pri zdravniški zbornici), deloma pa so imenovani od pristojnega ministra, ki postavlja tudi izredne člane in to po enega iz sanitetno-tehniške, iz lekarnarske, iz pravniške, iz socialno-politične in iz veterinarske stroke. Banski sanitetni svet podaja banski upravi predloge in mnenja v vprašanih narodnega zdravja in o ureditvi zdravstvene službe in zdravstvenih ustanov.

(Nadaljevanje sledi.)

Dr. V. K.:

Uredba o občinskih uslužbencih

(Nadaljevanje)

Službeni prejemki.

Na službene prejemke občinskih uslužbencev se nanašajo členi 55. do 62. uredbe o občinskih uslužbencih (IX. poglavje). Tu je upoštevati dvoja:

1. uredba ureja le službene prejemke **pragmatičnih uslužbencev na glavnih službenih mestih** in
2. uredba predpisuje zgolj **minimalne službene prejemke teh uslužbencev**.

Kakor že večkrat omenjeno, veljajo določila uredbe o občinskih uslužbencih v prvi vrsti za pragmatične uslužbence na glavnih službenih mestih, za pogodbenice (na glavnih in pomožnih mestih) pa le v obsegu, določenem v zadnjem odstavku čl. 6. uredbe. Ta odstavek ne navaja členov 55. do 62. uredbe, ki obravnavajo vprašanje službenih prejemkov. Zbog tega ta določila ne veljajo za **pogodbene uslužbence**, marveč se določi višina njih službenih prejemkov v vsakem poedinem primeru v **službeni pogodbi**. Pri določitvi službenih prejemkov pogodbenih uslužbencev občinski odbor torej ni vezan na nobene posebne predpise. Iz tega izhaja, da so ti prejemki lahko višji ali nižji od prejemkov pragmatičnih uslužbencev na istih položajih, dalje pa tudi, da se višina teh prejemkov lahko izpremeni z osebo uslužbenca. Tako n. pr. se lahko prizna pogodbenemu občinskemu slugi A mesečna plača Din 400.—, njegovemu nasledniku pa Din 300.— ali 500.—, ali pa tudi prav toliko, kakor njegovemu predniku A.

Kako je pa s **pragmatičnimi pomožnimi uslužbenci**? IX. poglavje uredbe se nanje ne more nanašati, ker je v zadevnih členih govor le o uradnikih in uradniških pripravnikih, torej le o glavnih uslužbencih. Njihovi prejemki pa se tudi ne morejo določiti v službeni pogodbi, ker niso pogodbeni, temveč pragmatični uslužbenci, ki ne sklenejo z občino službene pogodbe, temveč prejmejo od nje enostransko službeno odločbo (dekret).*

* Razliko med pragmatičnim in pogodbenim službenim razmerjem sem obravnaval v štev. 12. in 13.—14. letošnje »Samouprave« (str. 46. in 49.)

čitev njih prejemkov spada v smislu § 90. zakona o občinah v **občinski statul**, ki ga izda vsaka občina v okviru uredbe o občinskih uslužbencih. Ker ni posebnih predpisov, se smejo določiti ti prejemki v statulu v poljubni višini, vendar je jasno, da ne morejo biti višji od prejemkov pragmatičnih uslužbencev na glavnih službenih mestih.

Prejemki pragmatičnih uradnikov se dele na osnovno plačo in na osebno doklado (čl. 55.). Uradniški pripravniki imajo za prejemke le mesečno plačo (čl. 58.). Po § 26. osnutka občinskega statula, ki ga je kraljevska banska uprava razposlala občinam, sme občina priznati svojim uslužbencem tudi še rodbinsko doklado za ženo ter za zakonske, odnosno pozakonjene otroke. Poleg prejemkov v gotovini sme določiti občina s statutom tudi prejemke v naravi, kakor n. pr. stanovanje, ukoriščanje zemljišč, kurjavo, razsvetljavo itd. (čl. 61. uredbe). Drugih prejemkov v gotovini, razen gori navedenih, uslužbenec ne more prejemati. Izključene so torej stanarine, draginjske, funkcijske, starostne in druge doklade.

Prejemki, ki jih navaja uredba v čl. 56. do 58., so le minimalni prejemki, t. j. manj uslužbenci na glavnih službenih mestih ne smejo prejemati, pač pa lahko več. **Dokončno višino službenih prejemkov določa vsaka občina s statutom** (čl. 60.). Če bi določila manjše prejemke, kakor so navedeni v čl. 56. do 58. uredbe, ban ne sme odobriti statula. Minimalni prejemki se gibajo v tako nizkih mejah, da jih zmore pač vsaka občina. Želeli bi bilo, da se občine ne drže spodnje meje, ker od slabo plačanega uslužbenca pač ni pričakovali, da bo zastavil vse svoje sile v prid občini.

Minimalni prejemki so različni po šolski izobrazbi in po krajevnih razredih. Po uredbi se dele vse občine Dravske banovine v **dva krajevna razreda**. V prvem krajevnem razredu so vse občine (ne krajil), kjer je sedež sreskega načelstva, zdraviliške občine in občine, ki imajo 3000 ali več prebivalcev. V drugem krajevnem

razredu so vse ostale občine (čl. 59.). Uredba ne naziva teh razredov »druginjske«, temveč »krajevne« razrede. Ona torej ne loči krajev toliko po druginjskih, kakor po drugih, predvsem kulturnih in socialnih razmerah. Mesne in trške občine same po sebi v smislu čl. 59. ne spadajo v prvi krajevni razred, če nimajo hkrati 3000 ali več prebivalcev, ali če niso sedež sreskega načelstva (glej tudi čl. 10. uredbe).

Po čl. 56. uredbe smejo občine s statutom določiti, da občinski odbor službene prejemke lahko občasno poviša. Pri povišanju prejemkov je občinski odbor vezan na predhodno odobritev bana. Ta odobritev se bo seveda dala samo v listih primerih, kjer bo dokazano, da je uslužbenec res vesno vršil svojo službo.

Tudi pomožnim pragmatičnim uslužbencem se lahko prejemki občasno povišajo, če to predvideva občinski statut. Za tako povišanje pa je v smislu osnulka občinskega statuta, ki ga je izdelala in občinam razposlala kralj. banska uprava, potrebna predhodna odobritev sreskega načelnika.

Tudi pogodbenim uslužbencem se lahko povišajo prejemki, če je to v pogodbi predvideno. Sicer se pa povišanje lahko izvrši tudi z novo službeno pogodbo.

Ob vstopu v službo pripadajo občinskemu uslužbencu prejemki z dnem nastopa službe, torej za ustreznih del meseca (čl. 62.). To določilo je ugodnejše od določila zakona o državnih uradnikih, po katerem pripadajo državnim uslužbencem službeni prejemki šele s prvim dnem meseca, ki sledi nastopu službe.

Ob napredovanju, odnosno prejetanju višjih prejemkov ter imenovanju pripravnika za uradnika začno teči prejemki s prvim dnem prihodnjega meseca (čl. 62., 2. odst.).

Pokojnine.

Po § 85. zakona o občinah je morala uredba o občinskih uslužbencih predpisati tudi potrebna določila glede pokojnin za glavna službena mesta. Te predpise vsebuje X. poglavje uredbe v členih 63. do 83. Poudarjam, da pripadajo pokojnine po X. poglavju le pragmatičnim uslužbencem na glavnih službenih mestih. Za izplačevanje teh pokojnin se ustanovi v smislu čl. 84. uredbe banovinski pokojninski sklad za občinske uslužbenke s sedežem v Ljubljani. Iz tega sklada bodo prejemali pokojnino, kakor že rečeno, le pragmatični uslužbenci na glavnih službenih mestih, ne pa tudi pomožni pragmatični in pogodbeni uslužbenci na glavnih in pomožnih službenih mestih. Zadnji dve vrsti uslužbencev morata biti, kolikor opravljata pretežno duševne posle, pokojninsko zavarovani pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani. Kolikor pa opravljajo ti uslužbenci pretežno fizične posle (občinski slugi, stražniki, cestarji itd.), niso zavezani zavarovanju pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani, pač pa lahko prosijo, da jih ta zavod prostovoljno zavaruje za starost in onemoglost.

Uslužbenci na glavnih službenih mestih imajo pravico do osebne in rodbinske pokojnine, če izpolnjujejo pogoje uredbe o občinskih uslužbencih (čl. 63.).

Pravico do osebne pokojnine pridobi uslužbenec, ko dovrši deset let aktivne občinske službe na glavnem službenem mestu. V to dobo se šteje tudi pripravljalna občinska služba (čl. 64.) ter v smislu člena 91. doba v državni, banovinski ali drugi vštevni službi, če in kolikor je uslužbenec dejanski naknadno za vštevno službeno dobo vplačal v banovinski pokojninski sklad za občinske uslužbenke prispevke po predpisu čl. 87., točke 3., uredbe. Čl. 91. je po mojem naziranju nujna dopolnitev člena 64., dasi le-ta sam ne omenja državne, odnosno banovinske službe.

Člen 65. uredbe določa, katera služba se priznava uslužbencem za odmero količine pokojnine. Vštevna je 1. efektivna občinska služba in 2. civilna državna in banovinska služba, kolikor se šteje po ustreznih predpisih za pokojnino. Zadnji odstavek člena 65. odreja

izrečno, da se služba, ki ni navedena v tem členu, ne šteje za pokojnino. Ne šteje se torej vojaška, morebitna beneficirana ali v občinsko službo všeta privatna služba. Uredba ne predpisuje, da se mora občinska služba odslužiti pri eni in isti občini, temveč šteje v pokojnino vso efektivno občinsko službo, prebilo tudi pri več občinah na območju Dravske banovine. Civilna državna in banovinska ter morebiti še druga vštevna služba pa se šteje za odmero količine pokojnine le v obsegu, kolikor je uslužbenec naknadno vplačal ustrezne prispevke v banovinski pokojninski sklad za občinske uslužbenke (čl. 91.).

Če nastopijo posebne okoliščine, niti ni vštevna vsa doba, ki sem jo pravkar navedel. Po členu 68. se ne priznava za pokojnino: 1. čas, prebit v občinski službi pred dovršenim 21. letom starosti. To določilo je v zvezi s čl. 8., točko 1. uredbe; 2. čas, prebit v stanju odsotnosti od službe, če obsodi disciplinsko sodišče uslužbenca na kazen upokojitve; 3. čas preko roka, po čigar preteku prestane služba. Prav iz tega razloga določa čl. 48. točno, s katerim dnem prestane služba; 4. čas, prebit v pokoju. To določilo pride v poštev samo pri reaktiviranih uslužbencih. Čas od dneva upokojitve do ponovnega nastopa službe se torej ne priznava za pokojnino; 5. čas, ki ga je uslužbenec izgubil za pokojnino z razsodbo disciplinskega sodišča v smislu čl. 136., odst. 4. uredbe.

Osebna pokojnina se odmeri od osnovne plače, ki je uslužbencu pripadala ob času upokojitve (čl. 69.). Kot osnova služi torej edino-le osnovna plača, ne pa tudi osebna doklada in morebitne rodbinske doklade.

Koliko procentov pokojnine dobi uslužbenec, je določeno v členu 70. Osebna pokojnina ne more znašati manj kot 40% in ne več kot 90% osnovne plače, ki je uslužbencu pripadala ob času upokojitve.

Odločbo o upokojitvi izda občinski odbor, pravno-veljavna pa postane, ko jo potrdi ban (čl. 71.).

Tu je pripomniti naslednje: Občinski odbor bo po mojem mnenju lahko izdal odločbo o upokojitvi glavnega uslužbenca edino-le v primerih člena 51., če je uslužbenec dovršil polno službeno dobo ali 65. leto starosti. V vseh ostalih primerih prestane uslužbencu služba v smislu določil člena 46. Prestanek službe ugotovi po čl. 52. sreski načelnik z odločbo, s katero mora hkrati ugotoviti, ali pripada uslužbencu pokojnina ali ne. V teh primerih odpade torej formalna upokojitve s sklepom občinskega odbora, ker prestane služba, kakor sem že v svojem zadnjem članku obširno razpravljal, avtomatično, ne da bi bil zato potreben poseben sklep občinskega odbora.

Kakor zakon o državnih uradnikih, tako predvideva tudi uredba o občinskih uslužbencih izvestno ugodnost za občinske uslužbenke na glavnih službenih mestih, ki se brez svoje krivde pri kakem občinskem poslu ali zavoljo takega posla tako poškodujejo, da postanejo zaradi dobljenih ran ali poškodb nesposobni za nadaljnje službovanje. Takim uslužbencem sme ban po zaslišanju uprave pokojninskega sklada priznati za pokojnino preko dolgega prebitega službenega časa še deset let, ki se štejejo v rok iz člena 64., torej v rok za doseg pravic do osebne pokojnine (čl. 67.). Če bi se torej uslužbenec na pragmatičnem glavnem službenem mestu (in le za te velja to določilo!) v službi ponesrečil že v prvih dneh svojega službovanja in če mu ban prizna pravkar navedeno ugodnost, mu pripade pokojnina v iznosu 40% osnovne plače, dasi je služil komaj nekaj dni. Če je ta uslužbenec uradniški pripravnik, ki nima osnovne plače, katera služi po členu 69. kot osnova za odmero količine osebne pokojnine, temveč ki prejema v smislu člena 58. le mesečno plačo, mu bo, ker ni posebnih predpisov, odmeriti pokojnino vsekakor od te mesečne plače.

Osebno pokojnino prizna in odmeri ban, ki odredi hkrati tudi njeno izplačilo iz banovinskega pokojnin-

skega sklada za občinske uslužbenec (čl. 93.). Isto velja tudi za rodbinsko pokojnino (čl. 78.).

Občinskemu uslužbencu se prizna in odmeri osebna pokojnina brez ozira na njegove premoženjske in rodbinske razmere. Uživa jo do svoje smrti, če ne nastopi prej kak primer iz čl. 73. uredbe.

Upokojenec izgubi po tem členu osebno pokojnino:

1. z izgubo državljanstva; 2. z odvzemom po sodni razsodbi; 3. z odvzemom po disciplinski rozsodbi in 4. z vslopom v državno, banovinsko, občinsko ali drugo službo v zvanja ali položaje, ki dajejo pravico do pokojnine. Če pa vstopi n. pr. kot dnevničar, honorarni ali pogodbeni uslužbenec, ne izgubi občinske pokojnine, ker v navedenih zvanjih ne more pridobiti pravice do pokojnine. (Nadaljevanje.)

Iz Županske zveze

Zakon o mestih. Dne 23. septembra 1934 je stopil v veljavo novi zakon o mestnih občinah. Dotodaj je bilo v naši državi 489 mest. Pod novi zakon o mestnih občinah pa spada samo 74 mest, medtem ko spadajo vsa ostala mesta in trg, ki obdržijo te naslove, pod zakon o občinah. Novi zakon pomeni velik korak naprej v izjednačenju zakonodaje v naši državi ter bo velikega pomena za bodoči razvoj mest Jugoslavije, čeravno ima mnogo nedostankov in je v mnogih ozirih zelo pomanjkljiv. V finančnem oziru pomeni novi zakon za mnoga mesta nove izdatke, ki bodo zelo obremenili proračune mest.

Kakor se je vsled gospodarske krize zmanjšal državni proračun, tako so padali tudi proračuni mest. Izdatki mest so bili po statistiki ministrstva financ sledeči:

1925 v 481 mestih	Din 1.223.096.647.—,
1926 v 481 mestih	Din 1.279.711.308.—,
1927 v 481 mestih	Din 1.527.358.622.—,
1928 v 481 mestih	Din 1.682.115.952.—,
1929 v 481 mestih	Din 1.870.111.929.—,
1930 v 481 mestih	Din 1.813.840.604.—,
1931 v 481 mestih	Din 1.814.089.702.—,
1932 v 481 mestih	Din 1.529.585.010.—.

V letu 1933. in 1934. so pa izdatki še bolj padli. Novi zakon bode zahteval od mnogih občin še večje izdatke, za katere pa ne bo krija, ker so že vsi viri dohodkov izčrpani. Večje dajatve se pa v današnjih razmerah ne morejo zahtevati. Zelo opasen je za mesta § 89., po katerem sme minister za notranje posle sporazumno z resorjnimi ministri z uredbo prenesti v pristojnost mesta razne posle občne uprave, ne da bi bil dolžan skrbeti istočasno za krije. Kakor pri podeželskih občinah, tako bo tudi pri mestnih občinah nujno potreben zakon o samoupravnih financah, da uredi to težko vprašanje.

»Zveza slovanskih mest« je bila ustanovljena v Pragi dne 28. junija 1934.

Novo knjige: Sterle Vinko, računospitač glavne kontrole, Zagreb, Reljkovićeva 12/l., je izdal dve brošuri in sicer:

1. Naputak za naknadno naplato taksa i poreza po općinskim završnim računima za godine 1919.—1933.
2. Naputak za naplato taksa i poreza po općinskim računima za budžetsku godinu 1934./35.

Obe brošuri sta sicer določeni predvsem za razmere v Savski banovini, vendar jih tudi naše občine lahko uporabljajo. Naročajo se po gornjem naslovu.

SEJA ODBORA ŽUPANSKE ZVEZE v LJUBLJANI DNE 24. OKTOBRA 1934.

V daljšem govoru je počastil predsednik Županske zveze g. Val. Babnik spomin blagopokojnega Kralja Aleksandra I., poudarjajoč pretežno izgubo, ki je zadela našo domovino s prerano smrtjo Velikega Kralja. Ljubezen do vladarja nam narekuje, da hočemo vsa svoja dejanja urediti po njegovih idejah ter postaviti v službo domovine vse, da izpolnimo njegovo sveto sporočilo: »Čuvajte Jugoslavijo!«. Ti trenutki nas ne smejo najti majhne, temveč se moramo združiti še bolj v delu za domovino, državo in kralja Petra II.

Vsi navzočni so stoje počastili spomin blagopokojnega Kralja ter mu zaklicali »Slava!«.

Županska zveza je bila zastopana na pogrebu blagopokojnega Kralja ter je položila na krsto lep venec.

Tajnik Županske zveze dr. Riko Fux je podal nato obširnejše poročilo o važnejših zadevah, ki jih je reševalo predsedstvo. Predvsem se je dotaknil finančnega vprašanja naših občin, zlasti vprašanja dolgov naših občin, ki pomenuje v tej gospodarski krizi težko obremenitev za občine in še težje za denarne zavode. Skupni dolgovi vseh naših občin znašajo Din 323.947.276/38, dolgovi občin brez avto-

nomnih mest (Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj) znašajo pa Din 86.900.821/55. Od tega zneska odpade na dolgove za šole Din 47.327.867/18, torej skoraj 50 odstotkov. Vsa ta posojila so dali naši domači denarni zavodi, t. j. mestne in občinske hranilnice, Hranilnica Dravske banovine in razne manjše posojilnice. Posojila pri Pokojninskem zavodu znašajo z 31. dec. 1933 Din 14.000.000.—, posojila pri Državni hipotekarni banki pa le Din 1.581.854/60. Omeniti moram, da ima Ljubljana še pri Hipotekarni banki posojilo iz kaldrminskega fonda, katero pa ne moremo šteti med redna občinska posojila. Z ozirom na vladajočo denarno krizo in na velike težkoče denarnih zavodov, je predsedstvo Županske zveze posredovalo pri Poštni hranilnici in pri Državni hipotekarni banki, da bi prevzeli ti zavodi del teh občinskih dolgov. Oba zavoda sta odgovorila negativno.

Tajnik je dalje opozoril na nevzdržno stanje bratovskih skladnic ter opozoril na posledice, ki zadenejo občine, če se vprašanje sanacije ne reši ugodno in čimprej. Odbor je soglasno pooblastil predsedstvo, da skliče tozadevno anketo, ki naj o tem vprašanju razpravlja.

Na vprašanje kraljevske banske uprave glede financiranja občinskih in sreskih kmetijskih odborov, je odbor soglasno sklenil, da naj ostane tudi nadalje dosedanje razmerje 25% : 75%, ker je to v korist kmetijstva, vendar pa predlaga odbor, da se že izvrši reorganizacija kmetijske službe v smislu predlogov in zahtev kmetijskih strokovnjakov.

Dalje je poročal tajnik o načrtu zakona o požarni policiji. Po temeljiti razpravi je odbor pooblastil predsedstvo, da predloži vse izrečene pomisleke merodajnim faktorjem.

Poročilo tajnika o pravilniku k lovskemu zakonu je bilo vzeto na znanje. Pravilnik sloni na predpisih zakona, vsled česar se ne more dosti spreminjati.

Član mestnega sveta ljubljanskega g. ing. Pavlin je obširno in temeljito poročal o predlogih za javna dela v Dravski banovini. Četudi pri sedanjih težkih gospodarskih prilikah ni mogoče izvesti širšega programa za javna dela, ki bi odgovarjal vsem nujnim potrebam banovine, je pa na vsak način mogoče izvesti brez odlašanja ožji program. Smoter javnih del je, da se izboljšajo ekonomske razmere, povzdigne narodno gospodarstvo in pobija brezposelnost. Javna dela naj nudijo brezposelnim delo in zaslužek, četudi se ne more zahtevati, da se to delo vrši ravno v domači občini. Vsekakor se morajo izvajati samo taka dela, ki pokažejo splošni gospodarski efekt, da opravičujejo izdatke iz javnih virov. Ne bi bilo pravilno, da se državna in banovinska sredstva morebiti uporabljajo za dela zgolj lokalnega pomena. Pri izvajanju javnih del moramo upoštevati določna temeljna načela, ki odgovarjajo bistvu predmetne akcije in zahtevam zakona. Iz dohodkov fonda za javna dela se naj izvršujejo predvsem:

1. cestna dela, na katerih je zainteresovana cela banovina in sicer dela na rekonstrukciji ceste Ljubljana—Kočevje—Brod, dela na izgradnji ceste vzdolž Save Ljubljana—Litija—Radeče (Zasavska cesta) in dela na cestni zvezi Maribor—Prekmurje.

2. Dalje je upoštevati v navedenem programu ureditev vseh onih cest, na katerih so zainteresovani cestni odbori, predvsem ureditev cest, ki večje več občin. Referent je predložil točen program vseh banovinskih cest, ki bi prišle v poštev, istotako program državnih cest. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti ter bodo predloženi merodajnim faktorjem. Predložil je tudi točen načrt za finansiranje teh javnih del, ki bo tudi predložen na merodajnem mestu.

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o raznih občinskih zadevah, zlasti pa so se poudarjale nevzdržne razmere v občinah vsled neizplačevanja že vplačanih dolič. Tozadevno se je naročilo predsedstvu, da stori potrebne korake, da se to vprašanje že končno ugodno reši za vse občine.

Po izčrpnem dnevnem redu je predsednik g. Babnik zaključil uspelo zborovanje.

Vprašanja in odgovori

104. Vprašanje: Naša občina bi rada izpremenila ime kraja (vasi) K. v O. Ali je to mogoče in kako naj pri tem postopamo?

Odgovor: Mogoče je! Postopek je določen v zakonu o imenih krajev z dne 18. februarja 1930, »Uradni list« z dne 31. marca 1930, št. 45/205. Izpremembo mora skleniti občinski odbor v pravilno sklicani seji. Sklep naj se razglasi po § 135. zakona o občinah. Prošnja pa naj se potem predloži sreskemu načelstvu; priložijo naj se ji sledeče listine: a) poziv k dotični seji občinskega odbora, b) overovljeni prepis zapisnika dotične seje, c) razglas, s katerim je bil sklep razglašen po § 135. zakona o občinah in č) izjavo občine, da proti sklepu ni pritožb oziroma pritožbe, če so. **Gč.**

105. Vprašanje: Naša upravna občina bi rada izpremenila svoje ime. Ali je to mogoče in kako naj se to izvede?

Odgovor: Mogoče je po predpisih §§ 10. in § 139. zakona o občinah. Postopek je sličen onemu, ki je naveden v odgovoru na gornje vprašanje št. 104. **Gč.**

106. **Vprašanje:** Predsednik občine dobiva redno mesečno nagrado, ki je z ozirom na delo dosti visoka. Za razna pota, stroške in drugo izredno poslovanje si še vedno posebej računa stroške. Ali je upravičen do teh prejemkov, če že prejema nagrado za redno poslovanje?

Odgovor: Predsedniku občine priliče nagrada po § 75. zakona o občinah tedaj, ako zavzema njegova služba ves ali večji del delovnega časa. To nagrado mu določi občinski odbor z občinskim statutom, ki ga odobri ban, v obliki letne ali mesečne plače. Seveda mora biti za to primeren kredit v občinskem proračunu. Če tega kredita ni, se nagrada ne more in ne sme izplačevati. — Ne glede na to nagrado pa mu priliče povračilo potnih stroškov za potovanja, ki so izvršena v interesu občine, če je ta potovanja izvršil po sklepu občinskega odbora oziroma občinske uprave, ali na poziv nadzornih oziroma nadrejenih oblastev proti predložitvi pravičnega potnega računa. Toda ti stroški se smejo povrniti le, če je v občinskem proračunu primeren kredit na razpolago. — V ostalem pa bo moral, kolikor smo informirani, občinski statut po § 75. zakona o občinah vsebovati tudi določila o povračilu potnih stroškov za izvoljene občinske organe. **Gč.**

107. **Vprašanje:** Kdo določi uradne ure za občinske uslužbence in v občinski pisarni na sploh? Koliko ur največ so dolžni občinski uslužbenci uradovati? Ali je kakšen predpis glede delovnega časa v občinski pisarni?

Odgovor: Člen 35., tretji odstavek, uredbe o občinskih uslužbencih določa: Uradne ure v občinah so praviloma iste kakor pri nadzornem oblastvu (to je pri sreskem načelstvu). Določijo jih občinska uprava z odobritvijo bana.

Jasno pa je, da morajo občinski uslužbenci opravljati poverjene jim posle sproti brez zaostankov neglede na predpisane uradne ure. **Gč.**

108. **Vprašanje:** Po § 30. finančnega zakona za l. 1933./34. nima z neučiteljem poročena učiteljica pravice do naturalnega stanovanja oziroma stanarine, kakor tudi ne do drv. — Na tukajšnji šoli pa je z neučiteljem poročena učiteljica obnem upraviteljica te šole. Ali ima kot taka pravico do prostega stanovanja in ogreva?

Odgovor: Po našem mnenju: ne! Gre pač za učiteljico, ki je poročena z neučiteljem in kot taka nima pravice do stanovanja (stanarine) in do kuriva. Da je ta učiteljica slučajno upraviteljica, ne more na zakonitem stanju ničesar izpremeniti. Za popolno razčiščenje pa bi bilo umestno izzvati upravni spor, ki naj se instančno reši. **Gč.**

109. **Vprašanje:** Ali smejo žrebeta do starosti šestih mesecev prosto letati, koder sama hočejo, četudi napravljajo s tem mnogo škode na vseh nasadih? Ali odgovarja lastnik žrebeta za škodo, ki jo povzročajo prosto letajoča žrebeta? Naši kmetje namreč trdijo, da smejo žrebeta prosto letati in da lastnik žrebeta ne odgovarja za povzročeno škodo, čeprav je storjena škoda mnogokrat zelo občutna.

Odgovor: Za Vaš slučaj veljajo predpisi še veljavnega deželnega zakona o varstvu poljščine z dne 10. aprila 1894 dež. zak. za Štajersko št. 57. § 4. tega zakona pravi: »Zunaj zaprtih ali drugače ograjenih prostorov ne sme nobeno živinče ostati prosto brez nadzorstva. Če so kraji taki, da je treba napraviti izjemo od tega določila, more take izjeme skleniti občinski odbor.« Iz tega izvira, da žrebeta ne smejo prosto letati izven ograjenih prostorov brez varuha, ako n. občinski odbor sklenil kaj drugega z ozirom na posebne krajevne prilike. — Če in ali je Vaš občinski odbor sklepal kaj o tem, zveste na občini.

Lastnik žrebeta, ki je napravilo škodo, odgovarja predvsem policijsko. Za prestopke ga more občina kaznovati v okviru predpisov prej omenjenega zakona. Razen tega pa je lastnik tudi odgovoren civilno za vso škodo, ki jo žrebe napravi, po predpisih občnega državljankega zakonika (§ 1321. in drugi). **Gč.**

110. **Vprašanje:** Vodni mlini (kmetijski) so po uredbi ministrstva za trgovino in industrijo, »Službeni list« št. 461/58 iz leta 1934, izločeni iz mlinarskega obrta. Ali se kljub temu na take mline lahko še nalaga davek?

Odgovor: Da! Po členu 42. zakona o nenosrednih davkih so mlini kot taki zavezani davku na dohodek od podjetij, obrtov in poklicev (pridobnini). Poleg tega pa morajo plačati tudi skupni davek na poslovni promet od zaslužka (od meric ali plače v gotovini). **Gč.**

111. **Vprašanje:** Kako je razumeti razpis kraljevske banske uprave z dne 23. avgusta 1934, VI. No. 10.583/3. ki določa, da je treba računom banovinskih zdravnikov, ki imajo ročne lekarne, za zdravila, izdana siromakom, priložiti potrdila davčne uprave o v zadnjem tromesečju plačanih davkih? Ali naj predloži zdravnik potrdilo o plačilu lastnih davkov, ali pa potrdilo, da so imejtelji ubožnih listov plačali davek v zadnjem tromesečju?

Odgovor: Potrdila o plačanih davkih morajo predložiti le zdravniki. Potrdilo se mora nanašati na isto dobo, za katero je zdravnik predložil račun. — Potrdilo davčne uprave

na ubožnih listih ni predpisano, je pa vsekakor priporočljivo. **Gč.**

112. **Vprašanje:** Ali more sreski načelnik na podlagi § 96. uredbe o občinskih uslužbencih kaznovati uslužbenca, ki ni še pragmatično nastavljen in opravlja le začasno posle občinskega delovodje?

Odgovor: Ne! S kaznijo za nerednost po čl. 96. uredbe se smejo kaznovati le pragmatični občinski uslužbenci. Kazni za nerednosti, ki jih izvrše pogodbeni občinski uslužbenci, se izrekajo na podstavi čl. 145. uredbe o občinskih uslužbencih, in sicer je za izrek pristojen predsednik občine. **Dr. K.**

113. **Vprašanje:** Občini T. je po novi razdelitvi pridružena vas S. iz prejšnje samostojne občine P. Občina P. se je razdelila med občino N. in med našo na ta način, da gori imenovana vas S. pripada občini T., ves ostali del občine P. pa je pridružen občini N. Prebivalci takrat še samostojne občine P. so si sezidali pred par leti novo šolo, ki leži na tistem delu občine, ki pripada občini N. Zato se je vas S., ki pripada nam, všolala v našo šolsko občino T. Bivša občina P. se je zadolžila, ko je gradila novo šolo. Dolg ni še poravnat.

a) Ali so prebivalci iz vasi S. še dolžni prispevati za šolo, kjer so bili prej všolani in ki so jo skupno gradili?

b) Ali se proračunski prispevek, ki je bil odmerjen tukajšnji občini, preden se je imenovana vas tu sem všolala, mora izplačati šoli v občini N., kjer so bili vaščani S. prej všolani in v kakšnem znesku? (Občina T. srez K.)

Odgovor: a) Ne! Ako je vas S. priključena k upravni in k šolski občini T., ni dolžna ničesar več prispevati v sosedno šolsko občino, spadajočo k upravni občini N., četudi je prej, ko je bila še sestavni del ukinjene občine P., šolski dolg sodplačevala.

b) Za porazdelitev obveznosti sestavnih delov bivših občin je merodajen trenutek pravnomočne pregrupacije. One obveznosti, ki so do tega trenutka že dosepele, na primer anuitele za šolski dolg, se morajo seveda poravnati, če so še v zaostanku. Kar pa je novega, na primer anuitele, ki dospejo v plačilo šele po pregrupaciji, nosi že občina N. Občina T. je torej dolžna poravnati vse morebitne zaostanke, ki odpadejo na vas S. za dobo do pregrupacije (prevšolanja). Zaostanke pa, ki padejo na ostali del bivše občine P. ter celi še preostali dolg pa bo morala plačati občina N. Seveda so pri tem tudi merodajni šolski in občinski proračuni za dotično proračunsko leto. **S.**

114. **Vprašanje:** Žandarmerija zahteva, da izmenjamo uniformo občinskega redarja, češ da ne odgovarja pravilom za uniformiranje občinskih stražnikov, izdanim leta 1932. od ministrstva za notranje posle. Ker teh pravil ne poznamo in jih v »Službenem listu kraljevske banske uprave« ne moremo najti, prosimo za pojasnilo.

Odgovor: Pravila, ki jih imate v mislih in na katera se žandarmerijska komanda najbrž sklicuje, za ozemlje Dravske banovine ne veljajo. Izdala jih je ministrstvo na podlagi občinskega zakona za bivšo kraljevino Srbijo in torej le za ozemlje, na katerem je ta zakon veljal.

Ker se torej teh pravil ni treba držati, drugih splošnoveljavnih predpisov pa ni, je občina v uniformiranju svojih izvršilnih in varnostnih organov precej svobodna. Upoštevati mora pač dva posebej izdana predpisa ministrstva notranjih poslov, po katerih občinski organi ne smejo nositi uniform, enakih katerikoli uniformi, ki je v rabi v vojski, ali uniformam državne varnostne straže. **S.**

115. **Vprašanje:** Sresko sodišče v P. zahteva od naše občine, da mora brezplačno razglašati razne oklice sodišča. Občina pa ima dovoljenje pobirati občinsko takso po Din 5— »za vsak razglas, najsi bo izobešen na občinski uradni deski ali pa sicer javno razglašen na običajni način«. Ali je zahteva sodišča pravilna?

Odgovor: Pravilna je! Občina ima res pravico pobirati po § 2. uredbe o pobiranju občinskih taks v območju bivše mariborske oblasti, razglašene v »Samoupravi« z dne 26. oktobra 1929, št. 9/31, navedeno takso. Po predpisih zadnjega odstavka § 1. navedene uredbe pa občina ne sme pobirati te takse »kadar mora po izrecnih zakonitih določilih uradno opravilo izvršiti brezplačno«. — V tem slučaju gre brezdvomno za uradno opravilo, ki ga zahteva sodišče, radi tega mora občina pri tem opravilu brezplačno sodelovati in razglas objaviti brez pravice do takse. **Gč.**

116. **Vprašanje:** Ali so še veljavni predpisi o občinskih davščinah, ki so veljali predno je stopil v veljavo novi zakon o občinah?

Odgovor: O tem govori § 148. zakona o občinah, ki pravi: »Doselej veljavni predpisi o občinskih davščinah, kakor tudi občinske uredbe itd., kolikor niso v nasprotju s tem zakonom, ostanejo v veljavi, dokler se ne izmenjajo na način, določen s tem zakonom.« Iz tega kakor tudi iz raznih komentarjev k temu paragrafu novega občinskega zakona (Majcen,

Kavaljeri) izvira, da ostanejo sedanji predpisi o občinskih davščinah v veljavi, četudi so v nasprotju z novim zakonom o občinah, dokler se ne izmenjajo na način, določen s tem zakonom. Občinske uredbe, statuti, predpisniki in pravilniki pa ostanejo v veljavi le, če niso v nasprotju z novim zakonom, dočim so prenehale veljati vse one uredbe, statuti itd., ki so z novim zakonom v nasprotju. Gč.

117. **Vprašanje:** Naša občina namerava prevzeti neko združno elektrarno v svojo last kot občinsko podjetje. Elektrarna pa ima še nekaj obveznosti, ki pa jih bo krila iz letnih čistih dohodkov. Občina pa bi od svoje strani prevzela jamstvo, da se te obveze pravočasno plačajo, razen tega pa v svoj vsakoletni proračun postavila primeren znesek kot prispevek elektrarni za kritje njenih obvez. Ali je to dopustno?

Odgovor: Razločujemo dve stvari: jamstvo občine in proračunski kredit. Za to ločimo odgovor v dva dela:

a) Kar se tiče jamstva občine, prihaja v poštev § 81. zakona o občinah, ki določa: Če jamstvo občine ne traja preko dobe, katero traja mandat občinskega odbora, ki je to jamstvo sklenil, je dotični sklep občinskega odbora izvršljiv brez vsake specialne odobritve po nadzornem oblastvu. Če pa bi jamstvo trajalo preko te dobe, si mora občina priskrbebi za sklep odobritev ministrstva za finance.

b) V svoj vsakoletni proračun pa more občina brez drugega postaviti primeren znesek kot prispevek elektrarni, dokler niso njene obveznosti poravnane. Gč.

118. **Vprašanje:** Ali obstoji kakšna zakonita odredba, po kateri se ulomki dinarja do 50 par ne jemljejo v poštev, ulomki preko 50 par pa se zaokrožijo na cel prihodni dinar?

Odgovor: Dal Člen 6. zakona o neposrednih davkih, »Uradni list« z dne 15. marca 1928, št. 75/26, govori o tem, toda le kolikor se to obračunavanje nanaša na izračunavanje davčnega predpisa. Gč.

119. **Vprašanje:** Občinski odbor me je izvolil z večino glasov za občinskega blagajnika. Te posle sem prevzel in jih opravljam. Sedaj se zahteva, da moram občinsko blagajno predati občinskemu delovodji. Prosim za pojasnilo, ali moram to storiti in po katerih predpisih?

Odgovor: Za opravljanje službe občinskega blagajnika velja sedaj v naši banovini predpis pripombe k § 13. občinskega statuta okrožnice kraljevske banske uprave z dne 12. maja 1934, II. No. 9721/2. Po tem predpisu mora opravljati občinsko blagajniško službo le občinski uradnik, bodisi da je to poseben občinski blagajnik-uradnik ali pa občinski delovodja sam, če takega blagajnika-uradnika ni. Član občinske uprave, oziroma občinski odbornik pa ne more biti več občinski blagajnik. Gč.

120. **Vprašanje:** Naša občina P. ima pravico pobirati občinsko trošarino po Din 50.— od 100 kg uvoženega mesa. Mesar B. J. iz občine C. uvaža, seka in prodaja meso v naši občini P., a noče plačati občinske trošarine od tega mesa, češ, da ni dolžan plačati trošarine za ono meso, ki je sicer prodal na ozemlju naše občine P., a se to meso uporabi v drugih občinah. Prosim pojasnila, ali je mesar B. dolžan plačati določeno občinsko trošarino in na kak način ga občina primora k plačilu?

Odgovor: Po členu 2. pravilnika za izvrševanje določil o banovinski in občinski trošarini z dne 9. julija 1930, »Službeni list« št. 91/17, se plača občinska trošarina v listem kraju, kamor se trošarinski predmet prenese radi potrošnje. Dolžnost plačati trošarino od mesa nastane v trenutku, ko je meso pripravljeno za prodajo, predno se začne prodajati. Ker mesar B. ne kolje na ozemlju občine P., ampak uvaža meso iz sosedne občine C., je dolžan prijaviti količino uvoženega mesa občini P. takoj ob uvozu ter plačati občini pripadajočo trošarino, in sicer od vsega uvoženega mesa. Ako odide meso zaradi potrošnje v drugo občino, mora občina P. vrniti mesarju trošarino od one količine, za katero dokaže, da jo je prodal za uporabe izven vaše občine. — Vaša občina naj vroči mesarju pismen plačilni nalog za plačilo trošarine s pravnim poukom po § 135. zakona o občinah. Gč.

121. **Vprašanje:** Kaj sme in česa ne sme rubežni organ zarubiti pri strankah na rubežni nalog sreskega načelstva?

Odgovor: V tem slučaju gre za upravno izvršbo. Po § 143. zakona o občnem upravnem postopku so od upravne izvršbe izvzete vse one stvari, ki so izvzete od sodne izvršbe. Gč.

122. **Vprašanje:** Ali je potrebno, da podpisujejo pozive k sejam občinskega odbora tudi občinski delovodje?

Odgovor: Drugi odstavek § 59. zakona o občinah določa, da sklicuje predsednik občine seje občinskega odbora. Iz tega izvira, da mora biti na pismenem pozivu k seji občinskega odbora na vsak način podpis predsednika občine, če je v službi. Drugega zakon ne določa. Po našem mnenju bi ne bilo nič nezakonitega, če bi poziv podpisal tudi delovodja, oziroma če tudi bi ga ne podpisal. Iz te okolnosti bi se ne mogel ušteviti nikak bistven formalen pogršek, ki bi mu sledila morebiti ničnost sklepov tako sklicane seje

občinskega odbora. Točna ureditev te zadeve pa je mogoča takrat, ko bo občina izdala poslovni red za poslovanje občinskega odbora po zadnjem odstavku § 59. zakona o občinah. Gč.

Razsodbe upravnega sodišča

R 61/34—3.

Upravno sodišče v Celju je na pritožbo občinskega odbora občine S. proti odločbi nadzornega oblastva sreskega načelstva v L. z dne 28. junija 1934, št. 7/29, glede zadržanja izvršitve sklepa občinskega odbora o premestitvi občinske pisarne, potem ko je kr. banska uprava z dopisom z dne 28. septembra 1936, št. II. No. 4502/5, v smislu § 125., odst. 3., zakona o občinah predložila pritožbo v odločitev, na podlagi doposlanih upravnih spisov po § 125. zakona o občinah v nejavni seji odločilo:

Pritožba se zavrne.

Proti tej odločbi ni pravnega sredstva.

Razlogi:

Občinski odbor občine S. je v svoji seji dne 17. junija 1934 sklenil, da se občinska pisarna prenese iz zgradbe S. 3 v zgradbo S. št. 111.

Sresko načelstvo v L. je kot nadzorno oblastvo z odločbo z dne 28. junija 1934, No. 7/29, izvršitev tega sklepa zadržalo. V razlogih navaja, da se je prekršilo določilo § 59. zakona o občinah, ker premestitev občinskega urada ni bila na dnevnem redu in, ker se predlog ni izročil pismeno ali priobčil ustno predsedniku ter se tudi ni sklenilo, da pride ta predlog v redni seji dne 17. junija 1934 na razpravo.

Proti tej odločbi se je večina občinskega odbora pritožila na kr. bansko upravo. V pritožbi navaja, da je bila premestitev občinskega urada kot točka dnevnega reda namenoma izpuščena, da je občinska uprava z večino glasov teden dni prej (10. junija 1934) sklenila, da se stavi premestitev občinskega urada na dnevni red prihodnje seje občinskega odbora, da je bil zato predsednik občine o tej točki dobro informiran, vsled česar ni bilo potrebno, da se mu ta predlog pred sejo pismeno ali ustno priobči, in da je predsednik občine naknadno dal svojo privolitve, da glasuje o premestitvi občinske pisarne.

Kr. banska uprava je odklonila razveljavitev osporovane odločbe sreskega načelstva v L. in je po § 125., odst. 3., zakona o občinah v odprtem roku 8 dni odstopila spis v odločitev upravnemu sodišču, kamor je došel dne 2. oktobra 1934.

Upravno sodišče je o pritožbi naslednje razmotrivalo:

Po § 59., odst. 2., zakona o občinah se sme v seji občinskega odbora razpravljati samo o predmetih, ki so na dnevnem redu.

Do tretjem odstavku navedenega določila se predlogi, ki jih izroči odbornik pred sejo predsedniku pismeno ali priobči ustno, smejo vzeti v redni seji v razpravo po dovršenem dnevnem redu, če odbor z večino glasov to odobri.

V predmetnem primeru pa še zakonske formalnosti niso bile izvršene, kar pritožitelji sami priznavajo: premestitev občinske pisarne ni bila na dnevnem redu, ta zadeva se pred sejo predsedniku ni priobčila pismeno ali ustno in o izredni postavitvi te zadeve na dnevni red ni sklepal občinski odbor.

Po pritožiteljih zatrjevana okolnost, da sta predsednik in tainik občine namenoma izpustila premestitev občinske pisarne v dnevnem redu občinske seje za 17. junij 1934, pa ne odpravljata te formalne pogrške. Sicer so pa imeli pritožitelji kljub tej formalni pogrški možnost, da v postopaniu po § 59., odst. 3., zakona o občinah (priobčitev zadeve predsedniku pred sejo in sklep večine občinskega odbora o postavitvi zadeve na dnevni red) spravijo vprašanje premestitve občinske pisarne še v sejo dne 17. junija 1934. To so pa pritožitelji sami nemogočili s tem, da so zakrivali drugo formalno pogrško, ker niso zadeve pred sejo pismeno ali ustno priobčili predsedniku. Deistvo, da je bil predsednik informiran o želji pritožiteljev, da se o premestitvi občinske pisarne razpravlja v seji dne 17. junija 1934, pa ne nadomešča izrečnega zakonskega zahtevka, da se predlog pred sejo priobči predsedniku.

Ker pri sklenanju o premestitvi občinske pisarne ni bilo ustreženo formalnim predpisom § 59. zakona o občinah, je bilo sresko načelstvo v L. upravičeno, da zadrži izvršitev tega sklepa.

Pritožba je torej neosnovana.

Izdajatelj: Županska zveza v Ljubljani; njen predstavnik
Valentin Babnik, št. Vid pri Ljubljani.

Za uredništvo odgovarja: dr. Riko Fux v Ljubljani.
Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani (predstavnik O. Mihalek)